

» INTERVIEW «

VERRASSENDE PARTICULIERE VERZAMELING

DE ONTDEKKING VAN HET HEDEN

Op 17 augustus start in de net gerenoveerde museumzalen van Singer Laren de tentoonstelling De ontdekking van het heden. Museumdirecteur Jan Rudolph de Lorm vertelt hoe de coronacrisis, improvisatie en een verrassende privéverzameling hebben geleid tot deze bijzondere expositie.

Zo nu en dan brengt corona ook mooie dingen voort. Bij Singer Laren gebeurde dat zelfs herhaaldelijk: niet alleen de veelzijdigheid van de Singertuin werd ontdekt; er werd ook een wel heel bijzondere particuliere verzameling gevonden – en beschikbaar gesteld om te exposeren. Jan Rudolph de Lorm kan zijn geluk nog steeds niet op. “Het idee werd geboren toen we midden in de coronacrisis zaten en snel moesten schakelen. Vorig jaar hebben we een tentoonstelling gemaakt van werk uit onze eigen collectie, Schilders van licht. Dat werd een groot succes. Helaas ging de wereld weer op slot en een tentoonstelling die gepland stond, de Belgische Meesters, werd doorgeschoven. Dat betekende dat er een slot vrijkwam, zoals dat heet. We moesten improviseren, en snel ook.”

Netwerk

De beste oplossing zou een mooie particuliere verzameling zijn: dan hoeft er niet overal werk vandaan gehaald te worden. Bovendien heeft zo'n verzameling in een gunstig geval ook al een eigen verhaal. Met een kleine twist kan er uit zo'n privécollectie vaak een prachtige expositie worden gecreëerd. Hoopvol schakelde Jan Rudolph zijn grote netwerk in: ‘Wie weet er nog een onbekende particuliere verzameling?’ Jan Rudolph: “Iemand wist wel wat en gaf me een mailadres en ik heb deze persoon gevraagd of hij zijn verzameling in Singer Laren wilde exposeren, net als Joop van Caldeborgh en John Fentener van Vlissingen dat eerder deden. Al een dag later kregen we een positieve reactie.”

Een Larense Mondriaan

Jan Rudolph en Evert van Os werden uitgenodigd bij de kunstverzamelaar en toen zij de collectie aanschouwden, wisten ze niet wat ze zagen. Jan Rudolph: “Mijn mond viel open, Everts mond viel open. Picasso, Dalí, Brâncuși, Miró, Klee, een heel vroege Willink, Léger, Robert én zijn vrouw Sonia Delaunay, een mij onbekende Kees van Dongen, prachtig werk van René Daniëls; het kon niet op. Op een goed moment staan we oog in oog met een beschilderd bord: een bijzondere versie van Pier and Ocean van Mondriaan. Spectaculair! Mondriaan heeft zijn zomers in Zeeland verbeeld in de serie Pier and Ocean en enkele van die doeken zijn gemaakt in Laren. Ik wist echter niet dat hij ook borden had beschilderd. Een Larense Mondriaan!” Jan Rudolph heeft veel bewondering voor de manier waarop deze collectie is vormgegeven. “Het modernisme is welbeschouwd een caleidoscoop van verschillende stijlen. De staalkaart die in die tijd, rond 1900, in de kunst werd aangehouden, bestaat eigenlijk nog steeds. Er zijn lijnen te leggen door de twintigste eeuw tot en met nu, het heden. Dat heeft deze verzamelaar ook gedaan. Door werken uit verschillende jaren met elkaar te combineren, laten we dat zien in de tentoonstelling: kunst van toen en kunst van nu spreken dezelfde taal. Het gaat gewoon door.”

Prachtige puzzel

Tot zijn grote blijdschap kreeg Jan Rudolph de vrije hand bij het vormgeven van de tentoonstelling. “Nadat we »

TEKST: SARAH SAARBERG FOTOGRAFIE: WILLEMJIN VAN DER EIJK

KEES VAN DONGEN, *DEUX YEUX*, 1911, COLLECTIE JK ART FOUNDATIONCONSTANTIN BRÂNCUȘI, *PORTRAIT D'UNE FEMME*, C. 1918, COLLECTIE JK ART FOUNDATION

De verzamelaar heeft een goed oog en legt een prachtige puzzel met zijn collectie

PABLO PICASSO, *TÊTE DE PIERROT*, 1926, COLLECTIE JK ART FOUNDATION

Samenwerking met Het Noordbrabants Museum

De tentoonstelling 'De ontdekking van het heden' is gemaakt in samenwerking met Het Noordbrabants Museum, die diverse werken van de kunstverzamelaar in bruikleen heeft. Jan Rudolph vroeg kunstredacteur Edo Dijksterhuis om het inleidende essay te schrijven voor de catalogus die bij de tentoonstelling verschijnt. Charlotte Hoitsma, juniorconservator van Het Noordbrabants Museum, schreef de kunstenaarsmonografieën. Edo bedacht de titel 'De ontdekking van het heden'. In het modernisme is het heden ontstaan, zo verklaart hij dat. Edo kan goed uitzoemen en het grotere verband zien. Hij werkte met Jan Rudolph de tentoonstelling verder uit en schreef op geheel eigen wijze de zaalteksten.

de collectie hadden bekeken, ben ik gaan zitten met de digitale bestandscatalogus en heb ik, bijna bezeten, in een PowerPoint meteen deze complete tentoonstelling gemaakt. Ik wilde de ervaring die ik had opgedaan en het gevoel dat ik kreeg toen ik daar door het huis liep, projecteren in onze zes zalen. De verzamelaar zoekt vanuit een voorliefde voor abstractie, voor orde en voor ritme. Hij heeft een goed oog; zijn collectie wordt gekenmerkt door verfijning en delicate werken. Hij heeft een prachtige puzzel gelegd. Of beter: hij legt een prachtige puzzel, want hij vult zijn verzameling nog steeds aan." Zo werden recent nog enkele net verworven werken aan de collectie toegevoegd. Een ervan deed Jan Rudolph opnieuw naar adem happen. "Dat is een werk van Peter Alma, een Nederlandse kunstenaar die zich bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog samen met Mondriaan in Laren vestigde. Ik ben heel blij dat dit werk nu in Singer Laren komt te hangen," zegt hij tevreden.

Nieuwe vormen

In de twintigste eeuw gebeurde er meer dan in de twee voorgaande eeuwen samen. De kunst reageerde hierop en elke kunstenaar deed dat op zijn eigen manier. Allerlei stromingen werden ingezet; het was ook een tijd van experimentele kunst. "De kunstenaars werden autonomer en lieten zich niet meer leiden door bijvoorbeeld een opdrachtgever. Het was een tijd van groots dromen, een tijd waarin kunstenaars protesteerden tegen de gevestigde orde. Er werd volop gezocht naar nieuwe vormen en ook dat komt

in de tentoonstelling terug, met bijvoorbeeld de kijkdoos van Joseph Cornell, een werk van plaatstaal van Armando en het schilderij van Pyke Koch waarin gewoon gaten zitten. "Met deze uitzonderlijke en niet eerder getoonde verzameling van modernistische en hedendaagse meesterwerken kunnen we een heel mooi verhaal vertellen over de ontwikkelingen die rond 1900 zijn ingezet en nog steeds onze wereld kleuren," aldus Jan Rudolph. ◀